

УДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ОЦІНЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ МІСТОБУДУВАННЯ УКРАЇНИ

IMPROVEMENT OF THE TOOLS FOR ASSESSING STATE POLICY IN THE FIELD OF URBAN PLANNING OF UKRAINE

Бондарчук Н. В.

Доктор наук з державного управління,
професор, завідувачка кафедри
менеджменту, публічного управління та адміністрування,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро, Україна
ORCID: 0000-0002-0418-5239

Коваль В. В.

Здобувач ОС «Магістр» спеціальності
«Публічне управління та адміністрування»,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро, Україна
ORCID: 0009-0000-5875-1497

Nataliia Bondarchuk

Doctor of Science of Public Administration, Professor,
Head of the Department of Management, Public Management and Administration,
Dnipro State Agrarian and Economic University,
Dnipro, Ukraine

Valery Koval

Master's Student of the Specialty «Public Management and Administration»,
Dnipro State Agrarian and Economic University,
Dnipro, Ukraine

В умовах швидких змін у соціально-економічному та політичному середовищі країни важливо впроваджувати нові підходи до моніторингу та оцінки містобудівної політики. У статті досліджено ключові підходи до удосконалення інструментарію оцінки державної політики у сфері містобудування в Україні. Мета статті полягає у дослідженні та удосконаленні існуючих інструментів оцінювання державної політики у сфері містобудування України, зокрема у розробці рекомендацій щодо підвищення ефективності існуючих методів оцінки та впровадженні новітніх підходів у цю сферу. В ході написання статті було використано системний підхід, який зосереджений на аналізі сучасних методів, що використовуються для оцінки ефективності державних програм і стратегій, зокрема в контексті розвитку міської інфраструктури та процесів урбанізації. Методи узагальнення, систематизація, логічний аналіз та моделювання дозволили структурувати отримані результати та розробити рекомендації для подальшого вдосконалення політики у сфері містобудування. Дослідження підкреслює критичні фактори, які впливають на успіх політики міського планування, такі як розподіл інвестиційних ресурсів, соціальна динаміка та екологічні міркування. Визначено ключові фактори, які впливають на успішність містобудівної політики, зокрема, інвестиційні ресурси, соціальні та екологічні аспекти. Окремо акцентується на необхідності інтеграції сучасних технологій та інноваційних підходів до управління містами, що дозволить значно підвищити якість оцінювання результативності політичних рішень у містобудуванні. Наголошено на необхідності постійного моніторингу та оцінки державної політики з метою забезпечення її актуальності та ефективності. Констатовано, що залучення громадян та спеціалістів до процесу оцінювання має вирішальне значення для підвищення прозорості, підзвітності та загальної якості прийняття рішень у сфері міського розвитку. Розроблено рекомендації щодо вдосконалення механізмів моніторингу та оцінки, а також важливості залучення громадськості та експертів до процесу оцінювання політики у цій сфері.
Ключові слова: державна політика; містобудування; оцінка; інструменти; ефективність; управління містом.

In the conditions of rapid changes in the socio-economic and political environment of the country, it is important to introduce new approaches to monitoring and evaluation of urban planning policy. The article examines the key

approaches to improving the tools for evaluating state policy in the field of urban planning in Ukraine. The purpose of the article is to research and improve the existing tools for evaluating state policy in the field of urban planning of Ukraine, in particular, to develop recommendations for increasing the effectiveness of existing evaluation methods and the introduction of new approaches in this field. In the course of writing the article, a systematic approach was used, which is focused on the analysis of modern methods used to evaluate the effectiveness of state programs and strategies, in particular, in the context of the development of urban infrastructure and urbanization processes. Methods of generalization, systematization, logical analysis, and modeling made it possible to structure the obtained results and develop recommendations for further improvement of the policy in the field of urban planning. The study highlights critical factors that influence the success of urban planning policies, such as the allocation of investment resources, social dynamics and environmental considerations. The key factors influencing the success of urban planning policy, in particular, investment resources, social and environmental aspects, are identified. Special emphasis is placed on the need to integrate modern technologies and innovative approaches to city management, which will significantly improve the quality of evaluating the effectiveness of political decisions in urban planning. The need for constant monitoring and evaluation of state policy in order to ensure its relevance and effectiveness was emphasized. It was established that the involvement of citizens and specialists in the evaluation process is crucial for increasing transparency, accountability and the overall quality of decision-making in the field of urban development. Recommendations have been developed for improving monitoring and evaluation mechanisms, as well as the importance of involving the public and experts in the policy evaluation process in this area.

Key words: state policy; urban planning; evaluation; tools; effectiveness; city management.

ВСТУП

Оцінювання ефективності державної політики в сфері містобудування є складним та багатограним завданням, яке вимагає постійного вдосконалення та адаптації до змінюваних умов. У контексті України, зокрема в умовах постійних політичних, економічних і соціальних трансформацій, ефективне управління міським розвитком є важливою складовою забезпечення сталого розвитку країни. Нині існують численні труднощі у сфері оцінювання результативності державної містобудівної політики, пов'язані з відсутністю ефективних інструментів для моніторингу та оцінки, а також недостатньою інтеграцією сучасних підходів та технологій.

Проблема удосконалення інструментів оцінювання містобудівної політики має прямий зв'язок з необхідністю забезпечення більш високої ефективності державних програм та стратегій розвитку міської інфраструктури. Це є важливим аспектом для підтримки стабільного економічного зростання, забезпечення комфортного середовища для мешканців міст, а також покращення якості життя в цілому. Одним із головних завдань є визначення таких показників та індикаторів, які б відображали реальний стан розвитку міст, враховували соціальні та екологічні фактори, а також дозволяли визначати вплив інвестиційних ресурсів на процеси урбанізації.

Наукові завдання полягають у розробці моделей та методів оцінки, які б могли адаптуватися до різних рівнів управління (локальний, регіональний, національний) і враховували специфіку кожної території. Практичні завдання включають в себе необхідність інтеграції інноваційних технологій для збору, обробки та аналізу даних, а також застосування сучасних підходів до управління містами на основі отриманих результатів оцінки.

Додатково важливим завданням є залучення громадськості та експертного середовища

до процесу оцінювання містобудівної політики, що дозволить створити більш прозору систему управління, підвищити рівень довіри до влади та зменшити вплив неефективних рішень на розвиток міст.

В умовах швидких змін у соціально-економічному та політичному середовищі країни важливо впроваджувати нові підходи до моніторингу та оцінки містобудівної політики, орієнтуючись на сучасні технології та практики, які вже довели свою ефективність в інших країнах. У цьому контексті розробка нових методик та моделей оцінки стане важливим кроком до створення комплексної системи управління міським середовищем, що сприятиме не лише покращенню інфраструктури, але й підвищенню якості життя громадян.

Таким чином, удосконалення інструментів оцінювання є важливим кроком для підвищення ефективності містобудівної політики в Україні, що потребує комплексного підходу до вирішення як наукових, так і практичних завдань.

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

Аналіз останніх досліджень і публікацій на тему удосконалення інструментів оцінювання державної політики у сфері містобудування є важливим етапом для формулювання ефективних стратегій розвитку міст і міських територій. В наукових працях як вітчизняних, так і зарубіжних фахівців активно розглядається проблема покращення механізмів оцінки ефективності містобудівної політики. Особливу увагу приділено питанням, які виникають через швидкий розвиток урбанізаційних процесів, зокрема, їх впливу на соціально-економічний розвиток держави та забезпечення сталого розвитку міст. У зв'язку з цими процесами необхідність в удосконаленні інструментів оцінки стало актуальним питанням на рівні не тільки окремих міст чи держав, а й на глобальному рівні, адже міста сьогодні все більше визначають соціально-економічний ландшафт країни.

Питанню державної політики та розвитку міст присвячено праці багатьох вітчизняних вчених. Автори Сенькін О.О. та Клименко А.С. у своїй роботі визначили, що існує взаємозв'язок між містобудівною діяльністю та національними інтересами України, що у свою чергу передбачає забезпечення потреб суспільства та держави [9]. Коваленко А.О. у своїй праці розглядає проблеми розвитку міст і пов'язаної з ними урбанізації та вказує на необхідність використання інструменту стратегічного планування [4]. Колектив авторів [10] розглядають особливості містобудівної діяльності в умовах війни.

На міжнародному рівні дослідження зосереджені на вдосконаленні інструментів оцінки ефективності урбаністичних стратегій [8]. Враховуючи глобальні тенденції урбанізації та зміни клімату, актуальність таких досліджень для України зростає.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Метою цієї статті є дослідження та удосконалення інструментів оцінювання державної політики у сфері містобудування України, зокрема розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності існуючих методів оцінки та впровадження новітніх підходів у цю сферу. Основним завданням є аналіз сучасних методів оцінки ефективності містобудівної політики, визначення основних факторів, що впливають на успішність її реалізації, а також розгляд інноваційних технологій та інструментів, які можуть бути інтегровані в процес моніторингу та оцінки результативності урбаністичних ініціатив.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У процесі дослідження було використано системний підхід, який дозволив розглядати політику у сфері містобудування як комплексну систему, яка охоплює законодавчі, економічні, соціальні та екологічні аспекти. Метод прогнозування застосовано для окреслення заходів, які дозволять підвищити ефективність інструментів оцінювання містобудівної політики у майбутньому. Крім того, використовувалися такі методи, як узагальнення, систематизація, логічний аналіз, що дозволило структурувати отримані результати та розробити рекомендації для подальшого удосконалення політики у сфері містобудування.

РЕЗУЛЬТАТИ

Містобудування є однією з ключових сфер, що визначає сталий розвиток урбанізованих територій, ефективність використання ресурсів, соціальну згуртованість і екологічну стабільність. В Україні система оцінювання державної політики у сфері містобудування потребує удосконалення, оскільки існуючі інструменти оцінки часто не відповідають швидко змінюваним умовам розвитку та потребам громад. Ефективність містобудівної політики визначається рівнем інте-

грації та координації її елементів на різних рівнях управління, а також здатністю прогнозувати й враховувати майбутні зміни в соціально-економічному середовищі [1, с. 12-13].

Першим важливим аспектом удосконалення інструментів оцінювання державної політики у сфері містобудування є необхідність створення комплексної системи моніторингу, яка охоплюватиме всі ключові аспекти містобудівної діяльності, включаючи економічні, екологічні, соціальні, технічні й культурні фактори. Така система дозволить не лише оцінювати поточний стан розвитку міських територій, а й проводити прогнозування та стратегічне планування на основі даних, що збираються в реальному часі. Для досягнення сталого розвитку необхідно враховувати вплив різних факторів на розвиток міських територій та інфраструктури, що включає не лише традиційні економічні показники, а й соціальні та екологічні чинники.

Зокрема, для розробки такої системи важливо впровадити інтеграцію існуючих інструментів оцінки. Нині в Україні існують окремі інструменти моніторингу та оцінки, а саме: державні будівельні норми, системи електронного урядування, а також різні управлінські інструменти, зокрема цифрові картографічні системи, що використовуються на місцевому рівні. Однак ці інструменти працюють ізольовано і не завжди дозволяють отримати комплексну картину розвитку міських територій. Окрім того у сфері містобудівної діяльності існує проблема регулювання сфери будівництва. Як справедливо зазначає Лисенко В. В., що : «проблема полягає в тому, що українській системі технічного регулювання варто інтегруватись до системи технічного регулювання Європейського Союзу; відсутність передумов для підписання Угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислових товарів (ACAA); поширення вимог Технічного регламенту на весь життєвий цикл будівель» [6. С.141].

Одним із головних завдань, яке постає перед науковцями та практиками в цій сфері, є розробка науково обґрунтованих критеріїв оцінки ефективності містобудівної політики. Для цього слід визначити комплекс індикаторів, які б включали різні аспекти містобудування, такі як рівень інвестицій у містобудівні проекти, ефективність використання земельних ресурсів, задоволеність громадян умовами проживання, рівень розвитку транспортної та інженерної інфраструктури. Оцінка цих аспектів потребує розробки як кількісних, так і якісних індикаторів. Наприклад, для оцінки задоволеності громадян умовами проживання можна використовувати опитування, інтерв'ю або аналіз даних про рівень соціальних послуг, доступних для різних груп населення.

Врахування соціальної орієнтації містобудівної політики є важливим елементом оцінки її

ефективності. Успіх містобудівної політики визначається не тільки економічними результатами, але й її впливом на соціальні умови життя мешканців міста. Такі аспекти, як доступність житла, рівень безпеки, доступ до основних соціальних послуг, рівень злочинності, соціальна інтеграція різних верств населення, також мають бути включені в систему оцінки. Це дозволить не тільки покращити якість життя в містах, а й забезпечити справедливий доступ до міських ресурсів для всіх громадян.

Також важливим аспектом удосконалення інструментів оцінки є екологічні фактори. Сучасна містобудівна політика повинна враховувати принципи сталого розвитку, що включають збереження природних ресурсів, зниження рівня забруднення довкілля та забезпечення екологічної рівноваги. Для цього в системі оцінки необхідно використовувати спеціальні індикатори, які дозволяють визначити вплив містобудівних проектів на стан навколишнього середовища, зокрема на рівень забруднення повітря, води, управління відходами, а також на стан природних екосистем у межах міських територій.

Інноваційні технології відіграють важливу роль у покращенні процесу оцінювання ефективності містобудівної політики. Як відмічає Яровой Т.С., що технологічні інновації стають важливими у сфері містобудування. Саме технологічні інновації використовуються для впровадження сучасних рішень управління містом, таких як системи моніторингу та управління транспортом, енергетичні мережі тощо [11, С. 215]. Однією з таких технологій є геоінформаційні системи (ГІС), які дозволяють збирати та аналізувати дані про стан інфраструктури, земельне використання, екологічний стан та інші важливі показники розвитку міст. ГІС дають можливість створювати картографічні матеріали, які відображають не тільки поточний стан, але й прогнозують майбутні зміни на основі різних сценаріїв розвитку. Це дозволяє здійснювати більш точний моніторинг і проводити оцінку ефективності містобудівних проектів у реальному часі, а також оперативно виявляти проблеми та коригувати стратегії розвитку.

Інтеграція результатів оцінки в процес прийняття управлінських рішень є ще одним важливим напрямом удосконалення інструментів оцінювання містобудівної політики. Оцінка результатів містобудівних проектів має бути невід'ємною частиною процесу прийняття рішень на всіх етапах містобудівного планування та реалізації. Це передбачає тісну співпрацю між державними органами, місцевими громадами, підприємцями, експертами та громадськими організаціями. Необхідно створити механізми для залучення громадськості на всіх етапах процесу, починаючи від планування до реалізації проєк-

тів. Для цього можна використовувати інструменти електронного урядування, платформи для громадських консультацій, проведення громадських слухань. Це дозволить створити прозорий механізм ухвалення рішень, забезпечити участь громадян у прийнятті рішень щодо розвитку міських територій та врахувати їхні потреби й інтереси [12].

Таким чином, удосконалення інструментів оцінки містобудівної політики в Україні вимагає комплексного підходу, який охоплює різні аспекти містобудування: економічні, соціальні, екологічні, технічні й культурні. Використання сучасних технологій, інтеграція існуючих інструментів, розробка нових критеріїв оцінки та залучення громадськості до процесу управління є ключовими елементами для досягнення ефективного, сталого та інклюзивного розвитку міських територій.

Окрім того актуальним завданням є розвиток системи індикаторів, які допоможуть оцінити соціальний ефект містобудівної політики. Одним із таких індикаторів є рівень соціальної інтеграції населення, який включає в себе доступність житла для різних соціальних груп, рівень комунікаційних послуг, доступ до об'єктів соціальної інфраструктури, рівень освіти та медичного забезпечення. Ці показники допоможуть визначити, чи сприяє політика розвитку міської інфраструктури підвищенню якості життя для всіх верств населення, особливо в умовах повоєнного відновлення. І визначальним суб'єктом публічного управління розвитком містобудівної інфраструктури в умовах повоєнного відновлення становляться органи місцевого самоврядування [1].

Не менш важливим є екологічний аспект містобудівної політики. Для оцінки ефективності екологічних ініціатив в містобудуванні можна використовувати критерії, які відображають вплив на навколишнє середовище, рівень забруднення, збереження зелених зон, ефективність використання енергетичних ресурсів і управління відходами. Впровадження принципів зеленої економіки та сталого розвитку у сфері містобудування є важливим завданням, яке потребує відповідних інструментів оцінки.

ДИСКУСІЯ

Загалом, удосконалення інструментів оцінювання державної політики у сфері містобудування України вимагає комплексного підходу, що включає використання новітніх технологій, залучення громадськості до процесу оцінювання, розробку ефективних індикаторів та системи моніторингу, а також інтеграцію всіх елементів містобудівної політики в єдину систему управління, що дозволить досягти високого рівня ефективності та сталого розвитку міських територій.

Удосконалення інструментів оцінювання державної політики у сфері містобудування є одним із ключових завдань для забезпечення сталого та ефективного розвитку міст в Україні. Як показує проведене дослідження, існуючі механізми оцінки потребують значних удосконалень, оскільки вони не охоплюють всі аспекти містобудівного процесу і часто не інтегруються в єдину систему, що дозволяє отримати комплексну картину розвитку міських територій. У цьому контексті необхідно розробити нову систему моніторингу, яка була б здатна здійснювати оцінку та прогнозування містобудівних проектів на всіх етапах їх реалізації — від планування до впровадження. Така система повинна включати всі аспекти, починаючи від економічних та технічних, закінчуючи соціальними та екологічними факторами. Створення єдиної платформи для збору даних та аналізу їх в реальному часі дозволить ефективно коригувати поточні рішення та розробляти стратегії для довгострокового розвитку міських територій.

Особливу увагу варто приділити впровадженню новітніх технологій, таких як геоінформаційні системи (ГІС), які можуть значно покращити точність оцінки. Використання сучасних інструментів збору та обробки даних дозволить здійснювати моніторинг ефективності містобудівних рішень в реальному часі, оперативно виявляти недоліки та коригувати стратегії розвитку. Інтеграція великих даних, аналітичних платформ та автоматизованих систем моніторингу дозволить скоротити час на ухвалення управлінських рішень і зробить процес оцінки більш прозорим і оперативним.

Іншим важливим аспектом є соціальна складова в оцінці містобудівної політики. Рівень задоволення громадян умовами проживання, доступність соціальних послуг та інфраструктури, а також рівень соціальної інтеграції різних верств населення є важливими показниками ефективності містобудівних проектів. Необхідно враховувати не тільки економічні показники, але й соціальні та культурні аспекти. Важливо створити механізми для активного залучення громадян до процесу оцінки містобудівної політики, щоб вона відповідала потребам і вимогам населення, підвищуючи таким чином якість життя у містах.

Екологічні фактори також стають важливим елементом сучасного містобудування. Принципи сталого розвитку повинні бути інтегровані в процес планування та реалізації містобудівних проектів. Це включає в себе збереження природних

територій, зниження рівня забруднення навколишнього середовища, а також ефективне використання природних ресурсів. Впровадження екологічних індикаторів для оцінки впливу містобудівних рішень на довкілля дозволить створити більш здорове і екологічно безпечне середовище для мешканців міст. Сталий розвиток не тільки покращить стан навколишнього середовища, а й знизить ризики, пов'язані з негативними екологічними наслідками.

Окрім цього, важливо інтегрувати результативність оцінки у процес прийняття управлінських рішень. Рішення повинні бути не лише стратегічними, а й вчасними та обґрунтованими, з врахуванням результатів попереднього моніторингу та оцінки. Створення платформ для громадських обговорень та залучення експертів до оцінки ефективності містобудівних рішень дозволить забезпечити прозорість та участь різних зацікавлених сторін у прийнятті рішень. Таким чином, взаємодія між державними органами, бізнесом, науковими установами та громадськістю повинна стати основою для формування ефективної політики в сфері містобудування.

ВИСНОВКИ

Загалом, перспективи подальших досліджень у напрямі удосконалення інструментів оцінювання державної політики у сфері містобудування передбачають тісну міждисциплінарну співпрацю. Важливим є розвиток не лише технічних аспектів, а й адаптація соціальних та екологічних підходів до процесу містобудівного планування. Для цього необхідно залучати міжнародний досвід, враховувати світові тенденції в урбаністичному розвитку, а також адаптувати їх до національних умов. Важливими напрямками подальших розвідок є розробка нових методів аналізу великих даних, покращення методологій оцінки впливу містобудівних проектів на різні сфери життєдіяльності міста та удосконалення механізмів взаємодії між усіма учасниками містобудівного процесу.

Досягнення ефективності у цій галузі є можливим лише за умови комплексного підходу, що поєднує сучасні технології, інноваційні методи оцінки та активну участь громадськості. Успішна реалізація цих аспектів дозволить створити міста, що відповідають вимогам сталого розвитку, є економічно ефективними, екологічно безпечними та соціально орієнтованими, тим самим забезпечуючи високий рівень якості життя для всіх мешканців.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Dovbnia, O. & Mamonova, V. (2023). Mekhanizm upravlinnya rozvytkom mistobudivnoyi infrastruktury v umovakh povoyennoho vidnovlennya [The Post-War Recovery Mechanism Of Urban Infrastructure Development]. *Publichne administruvannya ta natsionalna bezpeka - Electronic Scientific Publication "Public Administration and National Security"*, 7. DOI: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2023-7>. Retrieved from <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/16938303987365.pdf> [in Ukrainian].

2. Emelianova, O., Tytok V., & Lavrukhina, K. (2023). Reforma mistobuduvannya Ukrainy [Reform Of Urban Planning In Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo- Economy and society*, 50. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-28>. Retrieved from: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2385/2306> [in Ukrainian].
3. Ivanov, P. P. (2020). Budivelnna haluz yak ody z vektoriv rozvytku Ukrainy: stan, praktyka ta perspektyvy [Building Industry as One of the Vectors of Ukraine's Development: State, Practice, and Prospects]: Kyiv: National Academy of Sciences of Ukraine, Institute of Industrial Economics. [in Ukrainian].
4. Kovalenko, A. O. (2017). Urbanizatsiya i stratehichne planuvannya staloho rozvytku mist [Urbanization and strategic planning for sustainable development of cities]. *Ekonomichnyy visnyk - Economic Bulletin*, 4, pp. 67-77. Retrieved from: https://ev.nmu.org.ua/docs/2017/4/EV20174_067-077.pdf [in Ukrainian].
5. Lysenko, V. V. (2020). Suchasni tendentsiyi ta priorytetni napryamky derzhavnoho ta samovryadnoho kontrolyu u sferi mistobudivnoyi diyalnost [Modern trends and priority areas of state and local government control in the field of urban planning]. *Derzhava ta rehiony - State and Regions*, 1(69), pp. 150-160. DOI <https://doi.org/10.32840/1813-3401.2020.1.24>. Retrieved from: http://www.pa.stateandregions.zp.ua/archive/1_2020/26.pdf [in Ukrainian]
6. Lysenko, V. V. (2020). Derzhavna polityka zabezpechennya yakosti u sferi mistobuduvannya. [State policy of quality assurance in the field of urban development]. *Pravo ta derzhavne upravlinnya - Law and public administration*, 1 (2), pp. 140-147. DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2020.1-2.20>. Retrieved from http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/1_2020/tom_2/22.pdf [in Ukrainian].
7. Meshcheriakov, V. V. (2019). Mistobuduvannya yak skladova upravlinnya terytorialnym rozvytkom mista [Urban planning as a component of territorial development management in the city]. *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok - Public Administration: Improvement and Development*, 9. Retrieved from <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=469> [in Ukrainian].
8. Sych, O.A., Sytnyk, N. S., Stasyshyn, A. V., & Kruhlakova, V. V. (2023). Revitalizatsiya mist – dosvid Yevropeyskoho Soyuzu dlya Ukrainy [Revitalization of Cities – The Experience of the European Union for Ukraine]. Lviv: LNU imeni Ivana Franka. [in Ukrainian].
9. Senkin, O. O., & Klymenko, A. S. (2023). Reformuvannya mistobudivnoyi diyal'nosti yak skladovoyi zakhystu natsional'nykh interesiv Ukrainy [Reforming urban planning activities as a component of protecting Ukraine's national interests]. *Naukovi Perspektyvy - Scientific Perspectives*, 4, pp. 152–161. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-4\(34\)-152-16](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-4(34)-152-16). Retrieved from <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/4381/4405> [in Ukrainian]
10. Udovenko, I. O., Kerechan, D. M., & Shemiakin, M. V. (2022). Mistobudivna diyalnist v umovakh viyny [Urban planning activities under war conditions]. *Naukovi Perspektyvy - Scientific Perspectives*, 7 (25), pp. 392–403. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-7\(25\)-392-403](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-7(25)-392-403) Retrieved from <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/2097> [in Ukrainian].
11. Yaroviyi, T. S. (2023). Osoblyvosti suchasnoho publichnoho upravlinnya u sferi mistobudivnoyi diyal'nosti, yak skladovoyi polityky rehional'noho rozvytku [Features of modern public administration in the field of urban planning as a component of regional development policy]. *Ucheni Zapiski TNU imeni V. I. Vernadskoho - Scientific Notes of TNU Named After V. I. Vernadsky*, 34 (73), pp. 214–217. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2024.1/37> Retrieved from https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/1_2024/39.pdf [in Ukrainian].